

Romové v ČR

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

Obsah přednášky

- *Obecná charakteristika romského etnika*
- *Struktura romské menšiny v ČR*
- *Dějiny Romů v českých zemích*
- *Sociokulturní specifika Romů*

Charakteristika romského etnika

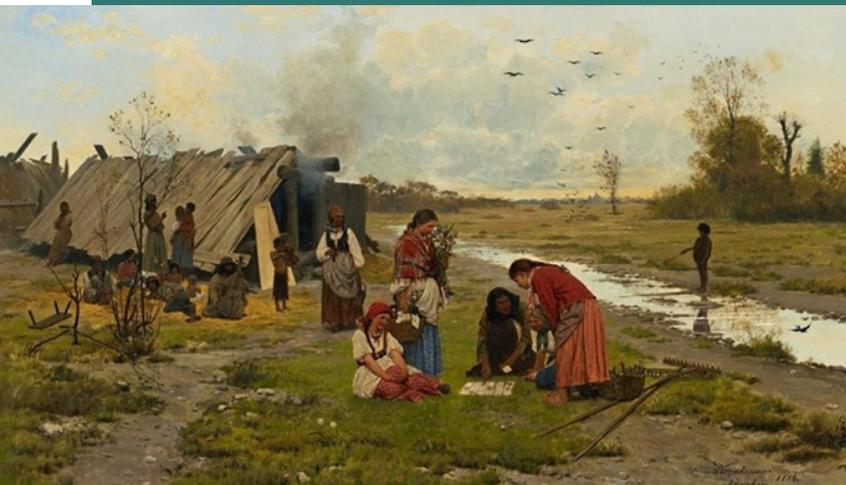
- Předkové dnešních Romů pocházejí z Indie.
- Charakterizoval je život v diaspoře a kočování.
- Romské etnikum nepředstavuje jednolitě společenství, které má národní charakter.

Označení Cikán/Rom

- Označení Cikán je odvozováno z řeckého jména Athínagoi, kterým byli v 11. století nazváni příslušníci zvláštní skupiny či sekty žijící v okolí Cařihradu.
- V jiných jazycích se užívá pojmenování odvozené od latinského Aegyptius (např. v angličtině Gypsies), které vychází z mylné představy o egyptském původu Romů.
- **Označení Rom má původ v romském jazyce** a je užíváno samotnými příslušníky romské komunity. Jeho užívání pojmu pro všechny romské skupiny bylo navrženo v roce 1971 v Orpingtonu u Londýna v průběhu konání prvního světového romského shromáždění.

Struktura romské menšiny v ČR

- Nejpočetnější z nich (odhadem v rozsahu asi 75-85 %) jsou původně **slovenští Romové** (původně buď usedlí či kočující).
- Významnou skupinu (asi 10 % romské populace) představují **olašští Romové**.
- Mezi další romské skupiny v ČR patří původní **čeští a moravští Romové**, a v menší míře i **němečtí Sintové a maďarští Romové**.

Počátky romské přítomnosti v českých zemích

- První úřední doklady o přítomnosti Romů na českém území pochází z 15. století.
- Na konci 17. století byla zahájena tvrdá protiromská politika.
- Později se začaly prosazovat snahy o asimilaci.
- Romové se začali v rámci českých zemí trvale usazovat z vlastní iniciativy na přelomu 18. a 19. století nejprve na jižní a jihovýchodní Moravě.

Politika vůči Romům za I. republiky

- V meziválečném období se počet romských obyvatel v Československu odhadoval na 70 000-100 000.
- Pokračování represivního přístupu vůči Romům potvrdilo **přijetí zákona o potulných cikánech z roku 1927**, který zaváděl povinnost tzv. cikánských legitimací a zahrnoval zákaz vstupu do vybraných lokalit.

Perzekuce romského obyvatelstva za II. světové války a její důsledky

- Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava byli Romové v českých zemích umisťováni do kárných pracovních táborů v **Letech u Písku** a v **Hodoníně u Kunštátu**, které se v roce 1942 změnilo v **tzv. cikánské tábory**.
- Asi 5 500 Romů z Protektorátu bylo následně deportováno do koncentračních táborů Osvětim I a Osvětim-Brzezinka deportováno asi zpět se jich vrátilo asi 600.

Po válce do českých zemí (primárně do pohraničí) přesídlovali slovenští Romové.

Černí Židé.

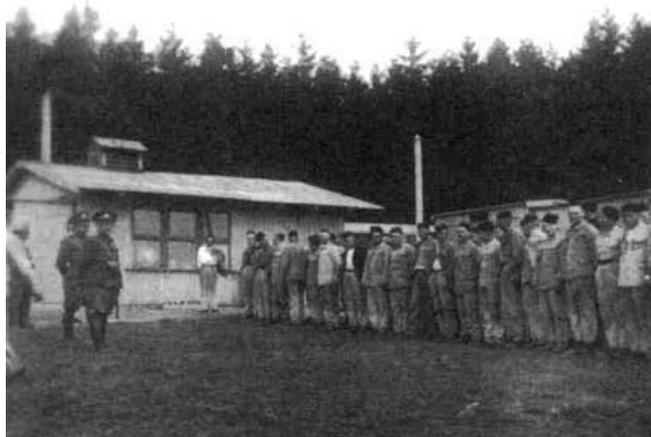
I s cikány tam, kam patří!

Je to odedávna postrach našich městeček, vsí a i periferií velkoměsta. Nejen policie a četnictvo, ale snad každý člověk by mohl vyprávět o jejich krádežích, loupežích, podvodech a často i horších věcech. Jako věční Ahasveri toulají se světem, nejsouce — téměř všichni — schopni žádné poctivé a čestné práce.

Do redakce našeho listu přišlo již mnoho dopisů, ve kterých pisatelé upozorňují na jejich činnost na okraji Prahy, zvláště v Michli a na Kačerově, kde celé odpoledne a večery vysedávají v restauracích a vešle obchodují. Přirozeně, že po cikánsku...

V Říši právě teď, 1. dubna t. r., vstoupilo v platnost nařízení říšského ministra práce, podle kterého platí nyní pro cikány stejná nařízení a stejné pracovní podmínky jako pro Židy. Při tom se nečiní rozdíl mezi plnokrevnými cikány a míšenel, kteří jsou jako taková říšským policejními úřady zjištěni.

Cikány nutno zařadit tam, kam svým charakterem a svým jednáním jediné patří, totiž vedle Židů.

Státní politika vůči Romům v době komunistického režimu

- Cílem nové státní politiky byla **asimilace** romského obyvatelstva.
- Mezníkem asimilační politiky se stal **zákon z roku 1958 o zákazu kočovného způsobu života**.
- V době politického uvolnění na konci 60. let se také začala dočasně projevovat emancipace Romů (utvoření Svazu Cikánů-Romů)
- Od 70. let začala být prosazována snaha o dosažení kulturní a společenské integrace Romů – praxe deklarovanému záměru neodpovídala.

Vývoj romské populace

- Nerovnoměrné rozložení Romů na českém území a vynucená změna jejich tradičního způsobu života přispěly k napětí mezi Romy a většinovou společností.
- **Typickou tendencí demografického vývoje romského etnika byl postupující populační růst.**

Romové v ČR

- Po roce 1989 byli Romové uznáni jako národnostní menšina.
- Při sčítání lidu v roce 2021 se k romské národnosti hlásilo 21 691 osob.
- Podle kvalifikovaných odhadů žije v ČR asi 250 000 Romů.

- Romskou menšinu lze zjednodušeně rozdělit na dvě zhruba stejně početné skupiny – integrovaní a sociálně vyloučení.

- V ČR existuje **Rada vlády pro záležitosti romské menšiny** jako stálý poradní a iniciační orgán vlády v oblasti romské integrace. Na úrovni krajů působí krajsí koordinátoři pro romské záležitosti.

Sociokulturní specifika Romů

- Romská kultura i komunikace měla převážně ústní ráz.
- Typickými rysy komunikace romské menšiny jsou temperament, hlasitost a výrazná gestikulace.
- Typické je soustředění na přítomnost.
- V rámci romské komunity hrají stále klíčovou roli rodinné vazby.

V ghettech to vře, Romové se začali vyzbrojovat

Extremisté naznačují, že se po litvínovském Janově, kde se 17. listopadu střetli s policejními těžkooděnci, zaměří také na jiná místa

FILIP SUŠANKA
AZPRAVODAJOVÉ DENÍKU

Právo: Mačety, baseballové pálky nebo dřevěné tyče pobíhají hřebíky. Podobné obrázky ze sociálně vyloučených lokalit jsou stále častější. Po nedávných nepokojích v litvínovském Janově se začali vyzbrojovat také Romové v Ostravě. Začala se mezi nimi totiž šířit zpráva, že se chystají nepokojnost extrémistů.

V noci na pátek se na severu Moravy situace vyhorčila natolik, že na místo musely vyrazit policejní hlídky a odborníci na problematiku menšin. „Mohu potvrdit, že taková situace opravdu nastala. Jde však o nepodložené fámy. Nemáme žádné informace o tom, že by se včelí hromům v Ostravě chystal nějaký útok,“ prohlásila ostravská policejní mluvčí Gabriela Holdáková.

Terče nenávisti

Extremisté na svých diskusních fórech přesto naznačují, že se po litvínovském Janově, kde se 17. listopadu střetlo několik stovek násilníků s policejními těžkooděnci, zaměří také na jiná místa. „Ten Janov se musí dobit a pak přijdou na řadu další lokality,“ píše na fóru jeden z extrémistů. Jeho kolega ho doplňuje: „Je potřeba rozhořet pamětník nenávisti i v jiných městech.“ přispívá do diskuse muž vystupující pod pseudonymem Adam FKT. Právě Ostrava je jedním z míst, která často zmiňují mezi dalšími cíli. Eskalaci problému předpokládá také brněnský politolog a odborník na extremismus Miroslav Mareš. „Extremisté vidí, že jim podobné akce přináší pozornost médií. Někteří mladší je berou jako adrenalinovou záležitost. Pokud by se obě skupiny dostaly do přímého střetu, tak mohou být i oběti na životech. Mil-

OBCE S NEJVĚTŠÍMI SOCIÁLNĚ VYLOUČENÝMI ROMSKÝMI LOKALITAMI

tantní nacistické jádro se totiž reálně hlásí k myšlenkám genocidy,“ varoval Mareš. Romská ghetta jsou pro vybití takové nenávisti nejnedo-
dušším terčem.

Nedá se tam žít

Těchto oblastí, jež Rada vlády ČR pro záležitosti romské komunity označuje jako sociálně vyloučené lokality, je v republice přes tři sta. Lidé žijící v jejich okolí jsou z soužití s nepřítulnými lidmi nešťastní. „Není to tedy k říti. Jenže co nadléte. Policie tu mohou být kdovíjak často, ale s tímto osazenstvem žádný dohled zazraky neudělá,“ tvrdí muž bydlící v chrudimské čtvrti pod nádražím, již místní přezdívali Bronx. Nepřítel si zveřejnil své jméno. Také sídlíste Sever v České Lípě odpuzuje lidi už z velké dálky. Hluk, smagach, nepořádek, zničené zvony i postovní schránky, švábi, sténce a kravy. Podobné věci lze spatřit v některých z paneláků. „Je to hrůza. Místo sídel máme sehnat drogy, stříkačky se porvali všude,“ popisuje své nejbližší okolí Radek Zajac. Ministryně pro lidská práva a menšiny Diánila Stehliková včera rekla, že se v roce 2009 zaměřila hlavně na sociální projekty. „Musíme tímto lidem vysvětlit, jak důležitá je práce a vzdělání. Teprve potom můžeme začít něco opravovat,“ rekla Stehliková a do-
dala, že už v roce 2010 nikdo na první pohled nepozná rozdíl mezi ghettu a ostatními částmi měst. V problémových lokalitách je takřka sto procentní nezaměstnanost, bují tam lichva prostitutek a kriminalita. Lidé odkázáni na sociální dávky jsou navíc často zvlášť na drogách, alkoholu a hracích automatech.

Česká televize Zpravodajství Sport iVysílání TV program Pro děti Art edu Vše

ŽIVĚ Události v kultuře

VOLBA PREZIDENTA RUSKÁ INVAZE DRAHÉ ČESKO DOMÁCI SVĚT REGIONY EKONOMIKA KULTURA VĚDA MÉDIA POČASÍ SPORT

Nové město - nejhorší adresa v Karviné

19. 8. 2015 Karviná

Městská policie v Karviné svolala schůzku obyvatel v sociálně vyloučené lokalitě v části Nové město. Dlouhodobě je to nejproblémovější část města, kde převážně v domech společnosti RPG Byty žije hodně nezaměstnaných Romů. Obyvatelé si stěžují na krádeže, vandalismus, rušení nočního klidu, vulgarní mládeže a celkově nepřátelské prostředí, ve kterém se necítí bezpečně.

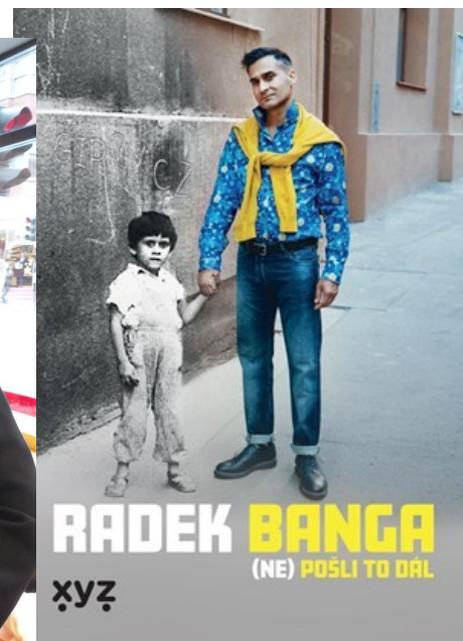
V TOMTO DOMĚ PO ROCE 1945 ŽIL
A DO ROKU 1953 PROVOZOVAL POHOSTINSTVÍ

JOSEF SERINEK

(1900, Bolevec – 1974, Svitavy)

ÚČASTNÍK ČESKOSLOVENSKÉHO PROTINACISTICKÉHO
ODBOJE, ČLEN PARTYZÁNSKÉ SKUPINY
Dr. MIROSLAV TYRŠ. ŘÍKALO SE MU
„ČERNÝ PARTYZÁN“.

NEZAPOMENEME!

Faktory ovlivňující sociální vzestup Romů

- Odlišnost rodinného prostředí
- Sociální kapitál
- Důraz na vzdělání a
institucionální příležitosti
- Orientace na hodnoty a normy
většinové společnosti

Shrnutí

- Romské etnikum nepředstavuje jednolitě společenství, která má národní charakter.
- Politika vůči Romům byla ve znamení represivního přístupu vůči Romům, jenž po vzniku ČSR potvrdilo **přijetí zákona o potulných cikánech z roku 1927.**
- Na místo původních českých a moravských Romů, kteří byli většinou vyvražďeni za II. světové války, po roce 1945 do českých zemí přesídlovali slovenští Romové.
- Komunistický režim od 50. let vůči romským obyvatelům začala uplatňovat asimilační politiku – **zákaz kočovnictví.**
- Po roce 1989 Romové získali status národnostní menšiny, postavení části romské populace zasáhly výrazněji dopady společenské transformace.